

Briselē, 2023. gada 23. maijā
(OR. en)

9481/23

SOC 323
EMPL 209
ECOFIN 443

PIEZĪME

Sūtītājs:	Nodarbinātības komiteja un Sociālās aizsardzības komiteja
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Sociālās konverģences sistēmas ieviešana Eiropas pusgadā – Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas svarīgākie vēstījumi

Pielikumā pievienoti Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas svarīgākie vēstījumi par sociālās konverģences sistēmu, kuru pamatā ir Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas apvienotās darba grupas ziņojums.

Svarīgākie vēstījumi saskaņā ar sagatavošanas komiteju reglamentu tika pieņemti to kopīgajā sanāksmē 2023. gada 12. maijā, gatavojoties Padomes (EPSCO) 2023. gada 12. jūnija sanāksmei.

Pilns ziņojuma teksts ir iekļauts dokumentā 9481/23 ADD 1.

Sociālās konverģences sistēmas ieviešana Eiropas pusgadā

Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas svarīgākie vēstījumi

Ievads

1. **Augšupēja sociālā konverģence ir viens no Savienības pamatmērķiem, kas ir iekļauts Eiropas sociālo tiesību pilārā, kā ES vadītāji to atkārtoti apstiprināja 2021. gada 8. maija Portu deklarācijā.** Kā noteikts ES stratēģiskajā programmā 2019.–2024. gadam, pilāra īstenošanai vajadzētu būt vienai no galvenajām prioritātēm ES un valstu līmenī, pienācīgi ņemot vērā attiecīgās kompetences un subsidiaritātes un proporcionalitātes principus. Šajā kontekstā Eiropas pusgadam kā ES ekonomikas, fiskālās, nodarbinātības un sociālās politikas koordinācijas un uzraudzības satvaram saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ir svarīga loma pilāra īstenošanas atbalstīšanā dalībvalstīs.

2. **Nodarbinātības komiteja (EMCO) un Sociālās aizsardzības komiteja (SPC) apsvēra, kā stiprināt Eiropas pusgada sociālo dimensiju saskaņā ar Francijas, Čehijas Republikas un Zviedrijas prezidentūru sniegtajām pilnvarām** un ņemot vērā Beļģijas un Spānijas iniciatīvu, ar kuru tās nāca klajā *EPSCO* padomes 2021. gada oktobra sanāksmē, ieviest "sociālās nelīdzsvarotības novēršanas procedūru" (SNNP). *EMCO* un *SPC* 2022. gada 16. maija atzinumā ¹ bija uzsvērts, ka ir jāturpina konceptuālais un analītiskais darbs pie iniciatīvas galvenajiem aspektiem, norādot, ka dalībvalstu viedokļi par tās iespējamo pievienoto vērtību ir atšķirīgi. Balstoties uz pielikumā pievienoto pilno ziņojumu, šo svarīgāko vēstījumu mērķis ir informēt Padomi par padziļināto izskatīšanu, kas veikta laikposmā no 2022. gada oktobra līdz 2023. gada maijam, lai izpētītu veidus, kā stiprināt pusgada sociālo dimensiju, ņemot vērā atzinumā jau iepriekš paustos viedokļus.
3. **2022. gada septembrī *EMCO* un *SPC* vienojās izveidot īpašu kopīgu darba grupu, kuras uzdevums būtu detalizētāk izskatīt jautājumus, kas minēti abu komiteju atzinumā 2022. gada jūnijā *EPSCO* padomei.** No 2022. gada oktobra līdz 2023. gada martam darba grupa, kuras sastāvā bija 21 dalībvalsts ² un Komisijas pārstāvji, rīkoja turpmākas metodoloģiskas apspriedes un pilotdiskusijas par to, kā jauno satvaru varētu strukturēt un kā tas varētu darboties. Pilotdiskusijas papildināja vairāki nostājas dokumenti par vispārējo arhitektūru un Komisijas dienestu sagatavotie "fīkcijas" dokumenti ³, kā arī vairākas sekretariāta piezīmes, kuru mērķis bija apspriest fiktīvus, bet reālistiskus piemērus, lai noteiktu iesaistīto dalībvalstu viedokļus.

¹ Dok. 9222/22.

² Dalība darba grupā bija brīvprātīga. Dalībai grupā pieteicās šādas dalībvalstis: BE, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LT, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SK.

³ Pilotdiskusiju atbalstam Komisijas dienesti sagatavoja īpašus dokumentus, kas kalpoja par piemēriem tam, kā sociālās konverģences sistēmu varētu īstenot katrā posmā. Sagatavotie dokumenti bija *vienotā nodarbinātības ziņojuma* jaunas iedaļas piemērs, *sociālās konverģences ziņojuma* piemērs, *konkrētai valstij adresēta ieteikuma (KVAI)* fiktīvs juridiskais teksts, kura apsvērumos bija iekļautas norādes uz jauno sistēmu, kā arī fiktīvi *Padomes secinājumi par sociālo konverģenci Savienībā*.

Pēc darba grupas sagatavotā ziņojuma izskatīšanas un diskusijām *EMCO* un *SPC* Rādītāju apakšgrupās *EMCO* un *SPC* apstiprina šādus secinājumus, vienlaikus atzīstot, ka dalībvalstu atbalsts ir atšķirīgs:

Iespējamās sociālās konverģences sistēmas definīcija un darbības joma

4. **"Sociālās konverģences sistēmas" ieviešana jo īpaši var sniegt iespēju veikt strukturētāku un dziļāku nodarbinātības un sociālo norišu analīzi valstu un Savienības līmenī ikgadējā pusgada ciklā**, jo īpaši pamatojoties uz metodoloģiju, ko vienotajā nodarbinātības ziņojumā piemēro sociālo rezultātu pārskata pamatrādītājiem. Šāda sistēma sniegtu pievienoto vērtību, analizējot vispārējos riskus un problēmas, kas saistītas ar augšupēju sociālo konverģenci Savienībā, un nodrošinot šo vispārējo risku un problēmu labāku pamanāmību. Tam nevajadzētu radīt pārmērīgu papildu administratīvo slogu, un tas varētu veicināt komiteju pārraudzības instrumentu turpmāku modernizāciju.

Iespējamā integrācija Eiropas pusgadā

5. **Saskaņā ar iepriekš minēto mērķi un neskarot politisku vienošanos par sociālās konverģences sistēmas ieviešanu, Komisija tās kontekstā veiktu analīzi divos posmos.** Pirmkārt, Komisija savā ikgadējā priekšlikumā vienotajam nodarbinātības ziņojumam novērtētu, vai visās dalībvalstīs pastāv vispārēji *riski* augšupējai sociālajai konverģencei, pamatojoties uz sociālo rezultātu pārskata pamatrādītāju konstatējumu interpretāciju, un noteiktu dalībvalstis, kurām nepieciešama turpmāka pārbaude. Pēc tam Komisijas dienesti publicētu "Sociālās konverģences ziņojumus" tām dalībvalstīm, kuras atzītas par tādām, kas saskaras ar augšupējas sociālās konverģences riskiem. Tajos būtu ietverta padziļināta analīze par konkrētām valstīm, kuras mērķis būtu noteikt, vai Savienībā pastāv faktiskas *problēmas* saistībā ar augšupēju sociālo konverģenci.

6. **Priekšlikumā par vienoto nodarbinātības ziņojumu analīzes pirmajā posmā esošā metodika, ko piemēro sociālo rezultātu pārskatam, būtu jāpapildina ar kritērijiem ⁴, pēc kuriem nosaka vispārējos *riskus* augšupējai sociālajai konverģencei atsevišķās dalībvalstīs, kam būtu nepieciešama dziļāka analīze. Ar šo kritēriju palīdzību tiktu apkopoti rezultātu pārskata atsevišķo pamatrādītāju rezultāti un papildināts sākotnējais izvērtējums par vispārējiem iespējamajiem riskiem augšupējai sociālajai konverģencei katrā dalībvalstī. Vienkāršu kritēriju izmantošana var nodrošināt plašāku izpratni par dalībvalstu ikgadējo apzināšanu, taču vairāki delegāti norādīja, ka augšupējas sociālās konverģences risku novērtēšanai būtu vajadzīga ilgāka laika perspektīva un tāpēc tā būtu uzskatāma par vienu no izvēlēto kritēriju elementiem.**
7. **Analīzes otrā posma, ko veic Komisijas dienestu sociālās konverģences ziņojumos, pamatā būtu plaši kvantitatīvi un kvalitatīvi pierādījumi, un tajā būtu pienācīgi apsvērti politikas pasākumi, kas veikti valsts līmenī, lai novērstu apzinātos augšupējas sociālās konverģences riskus.** Jo īpaši – papildus sociālo rezultātu pārskata rezultātiem – Komisija izmantotu visu pārraudzības instrumentu un analītisko satvaru spektru, par ko panākta vienošanās Eiropas pusgadā, vajadzības gadījumā tos papildinot ar kvalitatīvu informāciju un valstu avotiem. Tas *inter alia* ietvertu analīzi par rādītāju absolūtām tendencēm vidējā termiņā, progresu attiecībā uz 2030. gada valstu mērķiem nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī datus no citiem attiecīgiem ES rādītājiem (tostarp sociālo rezultātu pārskata sekundārajiem rādītājiem, ko Eiropas Komisija ierosinājusi Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā). Saskaņā ar citām konkrētām valstīm paredzētām analīzēm, kas veiktas plašākā Eiropas pusgada satvarā, ir svarīgi nodrošināt divpusējas konsultācijas ar dalībvalstīm par to sociālās konverģences ziņojumiem pirms to publicēšanas, kā arī papildināmību ar valstu ziņojumiem, kurus paredzēts publicēt vēlāk pusgada ciklā.

⁴ Balstoties uz plašām darba grupā apspriestām simulācijām, delegāti sliecas atbalstīt to dalībvalstu ikgadējo apzināšanu, kurām nepieciešama padziļināta pārbaude saskaņā ar iepriekš noteiktu robežvērtību, pamatojoties uz i) to sociālo rezultātu pārskata pamatrādītāju skaitu, kas attiecībā uz valsti konkrētajā gadā atbilst kategorijai "kritiski" vai "jānovēro"; un ii) to rādītāju skaitu, kas liecina par pasliktināšanos divreiz pēc kārtas attiecīgajās vienotā nodarbinātības ziņojuma kategorijās.

8. **Sociālās konverģences ziņojumus varētu izmantot par pamatu *EMCO* un *SPC* ikgadējās daudzpusējās uzraudzības darbībām, lai tādējādi informētu Padomi, ka pastāv ar augšupēju sociālo konverģenci saistītas problēmas.** Sociālās konverģences sistēmas integrēšana daudzpusējās uzraudzības darbībās varētu veicināt – konkrētu valstu dziļākas perspektīvas kontekstā – kopīgu izpratni par problēmām, kas saistītas ar augšupēju sociālo konverģenci, un saistītajiem politikas pasākumiem. Saskaņā ar darba grupā apspriestajām simulācijām vairāki delegāti piekrīt, ka šāda integrācija varētu arī sniegt iespēju racionalizēt un stabilizēt komiteju uzraudzības darba pieeju, būtiski nepalielinot administratīvo slogu ⁵.
9. **Pamatojoties uz daudzpusējās uzraudzības darbību secinājumiem, lielākā daļa delegātu atbalstītu jaunu Padomes secinājumu par sociālo konverģenci Savienībā ieviešanu, kurus *EPSCO* padome pieņemtu katru gadu jūnijā.** 2022. gada jūnijā iesniegtajā atzinumā jau bija uzsvērts, ka komitejas atzinīgi vērtē *"iecerēto mērķi saglabāt Eiropas pusgada nodarbinātības, sociālās, ekonomiskās un fiskālās dimensijas līdzsvarotu pārstāvību, šajā nolūkā stiprinot EPSCO lomu tā pārvaldībā"*. Delegāti, kas atbalstīja jaunus Padomes secinājumus, uzsvēra, ka, atzīstot saskaņā ar sociālās konverģences sistēmu izdarītos konstatējumus, šādi secinājumi var palielināt sociālās dimensijas politisko pamanāmību Eiropas pusgadā un palīdzēt uzlabot nodarbinātības un sociālos rezultātus valstu un ES līmenī. Daži delegāti joprojām pauda bažas par dokumentu skaitu, kas jāsagatavo Padomes vajadzībām Eiropas pusgada kontekstā, un atbalstīja racionalizētu pieeju, uzsverot, ka katram dokumentam ir jābūt skaidram mērķim.

⁵ Laikposmā no 2020. līdz 2023. gadam *EMCO* un *SPC* katru gadu pielāgoja savu daudzpusējās uzraudzības pieeju, lai ņemtu vērā strukturālas izmaiņas Eiropas pusgadā. Sociālās konverģences sistēmas integrēšana daudzpusējās uzraudzības darbībās ļautu visu problēmu kopumu attiecībā uz sociālās konverģences ziņojumā analizētajām dalībvalstīm apspriest vienā sanāksmē. Tas varētu samazināt konkrētām valstīm adresēto pārskatu skaitu salīdzinājumā ar pēdējos gados pieņemtajām pieejām.

10. **Problēmu apzināšanai sociālās konverģences sistēmā nevajadzētu automātiski vai tieši novest pie priekšlikumiem konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem.** Ciktāl konkrētām valstīm adresēto ieteikumu juridiskajos tekstos ir atsauce uz augšupēju sociālo konverģenci Savienībā, tajos būtu jāiekļauj atbilstīgas atsauces uz jauno sistēmu, kas ir analītiskais pamats.

Ņemot vērā iepriekš minētos secinājumus un pēc pielikumā pievienotā ziņojuma izskatīšanas, komitejas 2023. gada 12. maijā pabeidza novērtējumu par to, kā stiprināt Eiropas pusgada sociālo dimensiju, iespējams, ieviešot sociālās konverģences sistēmu:

11. **EMCO un SPC atzinīgi vērtē Komisijas dienestu ierosināto pozitīvo vēstījumu par "Sociālās konverģences sistēmu" (nevis "Sociālās nelīdzsvarotības novēršanas procedūru"), kā mērķis ir labāk apzināt un novērtēt augšupējas sociālās konverģences riskus un problēmas Savienībā.** Kopumā dalībvalstu nostājas liecina par diezgan plašu vienprātību attiecībā uz pamatā esošo augšupējas sociālās konverģences koncepciju, sistēmas struktūru Eiropas pusgada satvarā, kā arī tehniskajiem elementiem, ko varētu izmantot, lai palīdzētu apzināt dalībvalstis, kurām nepieciešama padziļināta izpēte. Šajā kontekstā lielākā daļa dalībvalstu atzinīgi vērtētu Komisijas īstenotu divu posmu analītisko pieeju, saskaņā ar kuru konstatējumi tiktu apspriesti komiteju daudzpusējās uzraudzības darbību laikā nolūkā informēt Padomi par sociālās konverģences stāvokli Savienībā un tiktu ņemti vērā konkrētām valstīm adresēto ieteikumu priekšlikumos.

12. **Sociālās konverģences sistēmas ieviešanas pievienotā vērtība tika rūpīgi pārbaudīta, un atbalsta līmenis dalībvalstīs ir atšķirīgs.** Komisijas dienesti, kā arī lielākā daļa dalībvalstu norādīja uz ieguvumiem, ko sniegtu strukturētāka sistēma nodarbinātības un sociālo norišu uzraudzībai, kā arī uz iespēju pastiprināt *EPSCO* komiteju ikgadējās daudzpusējās uzraudzības darbības, īpašu uzmanību pievēršot problēmām, kas ietekmē sociālo konverģenci, un apsvērt tehniskus uzlabojumus attiecībā uz analīzi, ko veic, izmantojot sociālo rezultātu pārskatu un metodes, ko tam piemēro vienotajā nodarbinātības ziņojumā. Lielākā daļa dalībvalstu arī uzsvēra ieguvumus saistībā ar nodarbinātības un sociālo problēmu politiskās pamanāmības palielināšanu, kā arī visaptverošākas izpratnes par sociālās konverģences stāvokli Savienībā panākšanu.
13. **Tomēr dažām dalībvalstīm joprojām ir neskaidrības par to, vai sociālās konverģences sistēma būtiski uzlabotu problēmu apzināšanu, ņemot vērā iespējamās administratīvās sloga radītos riskus.** Šajā kontekstā atjaunotie centieni modernizēt komiteju pārraudzības instrumentus, kas pašlaik tiek pārskatīti, tika uzsvērti kā viena no galvenajām prioritātēm, jo īpaši, ja tiks panākta vienošanās par sociālās konverģences sistēmas izveidi. Dažas dalībvalstis arī atzīmēja, ka integrācija sistēmā var sniegt labumu *EPSCO* komiteju veiktajam daudzpusējās uzraudzības darbam, taču koordinācijas līmeni, kas vajadzīgs valsts līmenī, lai visaptveroši apspriestu augšupējas sociālās konverģences problēmas, var nākties uzlabot, un tas būs jāpārbauda praksē.

14. **Sociālās konverģences sistēmas iespējamo ieviešanu ir paredzēts īstenot saskaņā ar Eiropas pusgada integrēto pieeju, kā izklāstīts Komisijas priekšlikumos par reformētu ES ekonomikas pārvaldības sistēmu.** Tiesību aktu priekšlikumi, ar ko Komisija nāca klajā 2023. gada aprīlī, nodrošina turpmākās uzraudzības jaunu pamatu, ieviešot valsts vidēja termiņa fiskālos strukturālos plānus, kuros fiskālā, reformu un investīciju politika apvienota ar gada progresa ziņojumiem progresa pārraudzības nolūkā, taču tajos nav ietvertas ikgadējā Eiropas pusgada cikla galveno elementu izmaiņas. Ar sociālās konverģences sistēmu nav paredzēts iejaukties makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūrā, un ar to nekādā veidā netiktu mainīta minētajā procesā izmantotā procedūra un rādītāji. Iespējama jauna sociālās konverģences sistēma būtu saderīga ar integrētu pieeju politikas uzraudzībai Eiropas pusgadā un veicinātu spēcīgāku un efektīvāku politikas koordināciju. Tas atbilstu mērķiem īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru un nodrošināt Eiropas pusgada integrēto raksturu, kā izklāstīts Komisijas 2023. gada 26. aprīļa priekšlikumos par ekonomikas pārvaldības sistēmu. Jo īpaši Komisijas padziļinātā analīze par konkrētām valstīm raksturīgām problēmām darba tirgū, prasmju un sociālajā jomā un pastiprinātās *EPSCO* un tās padomdevēju komiteju daudzpusējās uzraudzības darbības saskaņā ar jauno sociālās konverģences sistēmu attiecīgā gadījumā arī palīdzētu veidot stingrāku analītisko pamatu Komisijas pārdomām par iespējamiem KVAI priekšlikumiem un sniegtu informatīvu atbalstu dalībvalstīm politikas izstrādes jomā integrētāka Eiropas pusgada kontekstā.